

„Mindazt a szépet és jót amire vágyunk, magunkban hordozzuk...”

Gyorsan változó világunkban gyorsan értékelődik át minden, úgy tűnik mindig újabb és újabb feltételnek kell megfelelnünk. Ezt csak úgy lehet elviselni, ha tudjuk, hogy a változásnak az állandóság nélkül nincs értelme, s az állandóság a változásnak a párja. Ebben a felgyorsult időben keressük, vagy legalábbis érezzük a hiányát a biztonságának, olyan értékeknek, amiknek tudatában elviselhetjük a gyors változásokat. Nem szabad összekevernünk a tartalmat a formával, a változót az állandóval. Vannak értékek, amelyek szinte öröktől fogva léteztek, s ezek nézőpontjai változnak csak, attól függően, milyen társadalmi érdekek rakódtak időközben rájuk.

Ezeket az értékeket kell megtalálnunk a ráakódott rétegek alatt, s újból tiszta formában felmutatni.

A jelenlegi oktatási kormányzat eddigi tevékenysége – amik különböző rendeletek, előadások formájában eljutottak hozzánk -, ezeket a gondolatokat ébresztették bennünk.

Ennek szellemében négy évvel ezelőtt elkezdjük megújítani az iskolánkban működő napközit.

A másik nagyon fontos tény, ami még a változtatást indokolta, a családok életében rejlett.

Ma a családok nagy része az anyagi javak megszerzésére koncentrál, legyen az szegény, avagy gazdag, így sokszor elsikkad a gyermek.

Az oktatás túl nagy hangsúlyt fektet az intellektuális nevelésre, mellette elsikkad az érzelmi nevelés, aminek az értelmi fejlődés látja kárát.

Legfontosabb feladatunkként határoztuk meg a szeretetteljes, családi légkör megvalósítását.

Bizonyos mértékig megpróbálunk családpótló szerepet betölteni.

Egységben kezeljük az intellektuális fejlesztést az érzelmi neveléssel, hogy a gyermekek fejében megfogant teremtő gondolatok mindig értelmes cselekvésben nyilvánulhassanak meg.

Egyenrangú tevékenységként kezeljük az intellektuális fejlesztéssel a közös játékot.

A játék a felnőtt világ utánzása tét nélkül. Az önfelelt játék a szituációnak olyan teljes megélése, amit semmi más nem pótol. A képzelet és a cselekvés, az ész és az érzélem, minden – minden részt vesz benne és a teljesség örömét adja. Éppen az új, a még kialakulóban lévő, még nem állandósult fejlődési eredményből adódik elsősorban a játék tárgya. A gyermek számára a játék az élet iskolája. E tevékenysége révén alakul ki pszichikumának valamennyi oldala. Megvalósul a testi nevelés, az esztétikum átélése és létrehozása, a hagyomány és hazaszeretet átélése.

A fentiekből adódóan lazítottunk a délelőtti szigorán. Ha a közösség úgy igényli, megbeszélhetik a társak egymással bármikor a felmerült problémáikat, segíthetnek egymásnak a tanulásban, nincs állandó ülésrend, de előre megállapodunk a szabályokban, ami mindenkire kötelező.

Fontosnak tartjuk a közösségfejlesztést. A többi gyermekhez való viszonyán keresztül alakulnak ki a gyermek specifikus érzései önmaga iránt, és kialakulnak a személyiségi érzelmek is mint társadalmi érzelmek a személyiség iránt.

A roma származású tanulókat igyekszünk a közös játékba bevonni, tanulásukat részben, a mentor program keretében oldjuk meg, ugyanis ezek a tanulók „egyemberes gyerekek”, akik csak akkor képesek elvégezni feladataikat, ha egy pedagógus állandóan mellettük van. A motiváltság hiánya a legnagyobb akadálya fejlődésüknek.

A kognitív fejlődésre is igen nagy hatással lehet a közös munka. A felnőtt, bár jobban érvel, mint az olyan gyermek, akinél már kialakult az állandóság fogalmának elsajátítása, mégis kisebb hatást gyakorol, mert neki elhiszi az állandóság fogalmát még nem értő gyermek amit mond. Így vita nélkül nem történik meg kellő mértékben az új ismeretek feldolgozása, interiorizációja. A gyermekek saját ismert fogalomkészletükkel magyaráznak egymásnak, míg a felnőtt hajlamos olyan fogalmakkal magyarázni, amiket a gyermek még nem ért. A napközis nevelő ellenőrzése azonban elengedhetetlen a gyermek által használt álfogalmak felismerése

miatt. Ezek lebontásában és valóssá építésében nagyobb szerepe van a napköziben végzett tanulásnak, mint a délelőtti oktatásnak.

A nevelés akarva-akaratlanul áthatja minden megmozdulásunkat, hiszen minták vagyunk a gyerekek számára.

„...az ember az által ember, hogy az igazat megérteni, és a jót akarni tudja..... bármelyik ember olyan, mint az értelme és akarata.”

A tudatos ember, mielőtt hozzáfog a cselekvéshez, először számot ad magának a következményekről, amelyeket az előtte álló cél maga után von, valamint az indítékokról, amelyek őt erre a cselekvésre ösztönzik. Tehát az értelem vezérli az akaratot, nem külön-külön az emóció vagy a tiszta ész. Az értelemben e kettő összhangja kell, hogy megvalósuljon. A gyermekeknél a tudatosság még nagyon gyerekcipőben jár, a mi dolgunk, a nevelés dolga ennek fejlesztése.

Következésképpen azt kell bizonyítanunk, hogy egymást elnyomni, háttérbe szorítani nem hoz semmi jót számunkra. Ilyen cselekedetekre csak a félelem ösztönözhet bennünket. Mindazt a szépet és jót, mindazt a szeretetet, amire valamennyien vágyunk, magunkban hordjuk, hiszen már elképzeltük, és csak rajtunk múlik, mástól várjuk, vagy magunk valósítjuk-e meg.

A napközi új szerepe a családiasabb, közös tevékenységre építő egyéni fejlesztés a nevelő segítségével. A fejlesztés alapvető célja a gyerekekben szunnyadó szeretet felébresztése önmaguk és egymás iránt, szűkebb és tágabb környezetük iránt.

Egységben szemléljük az intellektuális, érzelmi és értelmi nevelést.

Minden tevékenységben biztosítjuk a választhatóságot és állandóságot project módszer segítségével.

A napközi presztizsének javítása, a nevelők szemléletének átalakítása

Minden foglalkozásnak akkora a társadalmi presztizse, amekkora rész jut számára a hatalomból, vagy amennyire a szakma összetart, zárttá válik.

Ennek a kritériumnak a napközi nagyon híján van. A helyzet várhatóan egyhamar nem is fog változni.

Játszmák folynak a szülők és a nevelők közt, a nevelők és tanítók/ tanárok közt, a nevelők és vezetők közt. Ezeknek a játszmáknak a tétje egyéni jellegű. Rosszabb esetben ezek a játszmák harccá is fajulhatnak.

Nem lehet a feladat- és hatásköröket szétválasztani, így kinek-kinek a végeredményben való érdemének vagy felelősségének a mértékét sem lehet pontosan megállapítani.

Felmérést végeztünk iskolánkban a napköziről 3-5.évfolyamos gyerekek körében.

113 gyerekből 98 fő nyilatkozta azt, hogy szeret napközibe járni, 14 gyereket- válaszuk szerint - a szülei kényszerítenek rá, hogy itt tanuljon, egy fő nem nyilatkozott. A tanulási idő kezdetében már jobban megoszlanak a vélemények. Negyedikben, ötödikben több a szakkör, a különóra, ezért a gyerekek nagy része szeretné a feladatait elvégezni ebéd után, hogy ne otthon kelljen este nekiállni. Ha visszaérnek, még játékokra is marad idő a társaikkal.

Azt is megkérdeztük, szerintük mi kell a jó napközizéshez.

Mind a három évfolyamban első helyen a jó nevelő áll, másodikon a játék, harmadik helyen a rendezesebb bútorzat és a lehetőség minden feladat elvégzésére. Negyedik helyen a kevesebb tanulni való és negyedik helyen van a nyolc állítás közül „az amilyen a mi napközünk” állítás is.

A programoknál a kötelező jellegűvel csak három gyerek szimpatizál. 36-an a spontán jellegű játékokat szeretik, 71-en pedig mindkettőt, hárman átsiklottak a kérdésemre.

A tanulási időbe csendben 16 gyerek szeretne dolgozni, halk beszéd lehetőségével vagy ahol néha-néha még egy vicc is elhangozhatna 97 fő ért egyet. Módszerünk tehát találkozott a gyerekek óhajával.

Azt gondoljuk, a mi iskolánkban jó a napközi presztizse a gyerekek és a szülők körében, és a vezetőség is értékeli törekvéseinket.

A társadalmi megítélés nem fog máról holnapra megváltozni, de talán eljut addig a felismerésig, hogy a pedagógiai-pszichológiai ismeretek ugyanolyan értékűek, és ennek a szakmának szerves részét képezik, mint az írás, matematika vagy a földrajz.

Ugyanúgy szükség van az itt dolgozó nevelők képzésére, mint a tanítók vagy szaktanárokéira.

A tudomány nagyon sok új eredményt mutatott már fel, amit a szakmánk nem fogad be, mert nem ismeri vagy nem tudja képzetlensége miatt hasznosítani. Egyszerűbb rossznak minősíteni a nehezen koncentráló gyereket, vagy lustának azt, aki csak a tanító néni energiájával tud dolgozni.

Mint a fentiekben említettük, a játszma egyéni presztizsharc. Célja a másik legyőzése taktikai és hatalmi eszközökkel.

Ha a viták szintjére terelhetnénk a napközi problematikáját, talán világosabban kirajzolódna ez a szövevényes kapcsolat és rendeződhetnének belátható időn belül.

A vitáknak ugyanis – ha nem álvita-, az a természete, hogy felszínre hozza a ki nem mondott dolgokat, amelyek nem egyéni győzelemhez, hanem az ügy győzelméhez vezetnek.

Amíg a vezetés nem lépi meg ezt a lehetőséget, igazán jó megoldás nem várható.

A nevelők jelentős hányadát teljes apátiába sodorja ez az állapot. Belefárad a helyzetébe, kívülről várja a segítséget, mint a gyermek, aki még nem tudja, hogy az igazi veretes önbecsülés, ami igazi értékek mentén jött létre, nem tehető tönkre álságos befolyásolással.

A társadalmi elismerés nem azonos a munka értékével, de találkozhatnak időnként egymással. A ránk bízott gyermekek fejlődésén tudjuk lemérni munkánk értékét attól függetlenül, hogy ezt hol és mennyire ismerik el. Az önbecsülés a tetteink és viselkedésünk alapján kialakult tapasztalat, következmény. Míg az önbizalom a céllal köt össze bennünket, az önbecsülés tapasztalati úton kristályosodik, válik megfogalmazhatóvá, lesz értékrendünk kialakításának alapja. Lényege az értékállandóság.

Csak így lehet nekifogni ennek a munkának. Ha belebukunk, nem értékálló értékeket választottunk önbecsülésünk alapjául. Akkor ezen kell változtatnunk, s a társadalmi elismerés sem marad majd el.

A fentiekben említett kérdőíven arról is tudakozódtunk, milyen a jó nevelő. Felsoroltunk tizenkét tulajdonságot, ezek közül választották ki a legfontosabbakat. Ha valami más értéket szerettek volna megjelölni, erre is volt lehetőségük.

Mindhárom évfolyamnál egyöntetűen a segítőkészség áll az első helyen. A harmadik évfolyamnál megosztottan ugyanannyi pontszámmal az igazságosság áll, második helyen pedig az együttérzés, harmadikon a gyerekszerető tulajdonság található. A negyedik évfolyamnál második helyen van az igazságosság, harmadikon a humoros és közvetlen tulajdonság, negyediken az okos és művelt állítás, ami a harmadikosoknál is negyedik helyen van. Az ötödik helyre szorul harmadikban a humor és közvetlenség, míg a negyedikeseknél itt a gyerekszeretet, hatodik helyen pedig az együttérzés van.

Az ötödikeseknél második helyen van a humor és közvetlenség, harmadikon az igazságosság, negyediken az együttérzés és csak ötödik helyen van a gyerekszerető tulajdonság.

A külsőre vonatkozó kritérium a többséget hidegen hagyja, mindegy, hogy milyen a nevelő külseje. Preferált tulajdonságok tehát a segítőkészség, igazságosság, együttérzés, humor és közvetlenség. A segítőkészség és együttérzés az empátiából fakadó tulajdonságok, míg az igazságosság feltételezi a megfelelő értékrendet, ítélőképességet, felelősségtudatot.

Nem egyszerű feladat ezeknek az elvárásoknak megfelelni.

A napközi presztizsének problematikáját csak együtt lehet vizsgálni a nevelők szemléletének alakításával.

A napközinek megfelelő a presztizse a gyerekek és szülők körében. Abban az iskolában nem jó, ahol a vezetés reménytelen játszmára kényszeríti hozzáállásával a kollégákat.

Amíg az igazgatók büntetésnek szánhatják, hogy valakit „letesznek a napközibe”, addig nagyon nehéz egy napközis nevelőknek világot váltani.

Ha egy országban, egy iskolában a nevelés nem érték, akkor ott értékválság van. Vissza kell térnünk az alapvető emberi értékekhez, és elsősorban ezeket kell preferálnunk. Innen kiindulva kell felépítenünk az aktuális értékrendünket., ami nem mondhat ellent az alapértékeknek.

A helyzet javításához és a további útirányhoz országos nyílt vitára lenne szükség, ahol az elhallgatott dolgok is kiderülhetnének, s a napközi ügye normális mederbe kerülhetne országos szinten. Ez leginkább a napközis gyerekek érdeke!

A napköziben dolgozó nevelőknek elsősorban értékálló önbecsülésre van szükségük, nem kell túlságosan külső megerősítésre várniuk. A dicséret, tömjénezés, külső megerősítés inkább felfuvalkodottá tesz az embert, mint értékesé. Számunkra ez az egyetlen helyes út.

„Mindazt a szépet és jót amire vágyunk, magunkban hordozzuk...”

Program 2006 évre

Pedagógiai koncepció:

Alapelv: A gyerekekben szunnyadó szeretet felébresztése önmaguk és egymás iránt, szűkebb és tágabb környezetük iránt.

Értelmi nevelés: ez a feladatkör magába foglalja a tárgyi tudást és ezen ismeretekhez kapcsolódó érzelmi hagyományok megismertetését.

A tárgyi tudás megszerzésének folyamata négy mozzanatból áll: megismerés-megértés-bevésés-felidézés. Mind a négy fázis megjelenik a napköziben. A megismerés fázisa a tananyaghoz fűződő érzelmi motiváció felkeltése valamilyen érdekességgel, de hangsúlyosan a megértés – bevésés és felidézés az, amit számon kér a szülő és az iskola. „A tanulás rögzüléséhez 16-60 perc szükséges...” írja Donald O.Hebb A pszichológia alapkérdései című könyvében. Az új ismeretek megszilárdulása nem történik meg, „nincs megtartás, ha az agyi funkciókat röviddel azután megzavarjuk, hogy a tanulás megtörtént. A tanulást követő intervallum zavartalansága tehát az emléknymot mindenfajta későbbi zavaró hatással szemben ellenállóvá teszi.” Ha érzelmi vonatkozású információval sikerül felkelteni az érdeklődést a tanulóknban, ez az idő le is rövidülhet.

Ilyen információk:- történelmi múltra vonatkozó,
- személyes élmény,
- mi a gyakorlati haszna a tudásanyagoknak,
- kutatómunka a könyvtárban a témához kapcsolódóan,
- interneten anyagot gyűjteni a témához,
- meséhez, énekhez, játékhoz kapcsolódó vonatkozások.

Tanulás formája: egyéni, párban, csoportban, frontálisan.

A tanulás része a fogalmakra bontás. A fogalmakhoz tartozó részekre bontás. Összerakás.

A felidézést egymás között párokban, csoportokban végezzék a tanulók a nevelő segítségével. Fontos cél a tudásanyag interiorizálása. Tiszta fogalmak és tiszta gondolkodás kialakítása, érzelmi töltéssel.

Játék:

Minden korosztálynak minden nap igényeiknek megfelelően szervezett vagy általuk kezdeményezett játékra legalább napi egy órát, ha lehet azonban ennél többet biztosítani kell.

A nevelő feladata első és második évfolyamban a játék kezdeményezése, ügyelni arra, hogy a szabályokat betartsák és élvezetet nyújtson számukra a közös játék. Vekerdy Tamás mondta: „...kell felnőtt játszótárs, mert a gyerek aktivitása felduzzad és agresszióba fullad.” Mindkét évfolyamnak év végére legalább tíz népi játékot, tíz labdajátékot és öt csapatjátékot kell megtanulnia.

Második évfolyam végére nevelő nélkül kell tudniuk ezeket a játékokat végigjátszani. E két évfolyamban időt kell hagyni a gyerekeknek saját képzeletük szerinti játékra, hiszen ebben a korban még azt akarja játszani, amely készsége még nem szilárdult meg.

Negyedik és ötödik osztályban saját szervezésben nevelő nélkül kell a szabályok betartásával játszaniuk.

A nevelő év elején megfigyeli és kiszűri azokat a gyerekeket, akik kontroll funkciója gyenge, s egyénileg olyan játékokra ösztönzi, ami ezt a funkciót és a monotontúrét erősíti.

A roma gyerekekre különös figyelmet kell fordítani a játékba való bevonásnál, ezzel is erősíteni a befogadás-beilleszkedés menetét.

Esztétikai nevelés:

Legalapvetőbb feltétele, hogy a gyermek maga is hozhasson létre esztétikumot. Megismertetjük tanulóinkat a legalapvetőbb alkotási technikákkal, amelyek a népi kismesterségek alapjait képezik. /Külön project szerint. /

A környezet esztétikumának kialakításában folyamatosan tevékenykednie kell a tanulóknak, úgymint az épület és a termék dekorációjában, az udvar rendben tartásában és saját közvetlen környezetük rendben tartásában. /Külön project szerint./

Fontos a megjelenés, a viselkedés, az emberi kapcsolatok esztétikumára felhívni a figyelmüket. Ismerni ezek hagyományait, népszokásokat, illetve. Ezek mindegyike külön project szerint valósul meg, de a mindennapjainkat is át kell, hogy szője.

Minden adódó lehetőséget ki kell használnunk az iskolán kívüli művelődésre, élmények szerzésére, a szülők, intézmények, gazdasági szervezetek támogatását is kell keresni a cél megvalósítása érdekében.

Fontos a természeti szép észrevétele, átélése, megbecsülése. Továbbra is részt kell venni és együttműködni társadalmi szervezetekkel, akik segítenek és támogatnak bennünket ezekben a törekvéseinkben.

Testi nevelés:

Egyik alapvető elemének továbbra is az étkezést kell tartanunk. Olyanná válunk, amivel a testünket tápláljuk. A piacon megjelent sok egészségtelen élelmiszer hamar tönkreteszi a fejlődő szervezetet. Még hatékonyabb felvilágosító munkát kell kifejtenuk a kollégák, a szülők és a gyerekek körében a helyes táplálkozásról, az elfogadható élelmiszerekről és italokról.

Külső előadók közreműködését továbbra is igénybe vesszük.

Az öltözködés a másik fontos kérdés. Az első – harmadik évfolyamosok nem veszik tudomásul az évszakok változását, így fokozottan kell figyelni és figyelmeztetni őket a hiányos öltözékre.

A szabad levegőn való játék alapvető szükséglete gyermekeinknek, Továbbra is kötelezően legalább 45 percet kint kell tartózkodni a levegőn.

A tanulási idő alatt is biztosítani kell számukra a mozgást.

Rendszeresen kell olyan programokat szervezni külön project szerint, amelyek célja a fizikai állóképesség, a testi erőnlét fokozása.

Az iskola udvarának rendben tartására kifejtett munka, a nyári táborok, természetjáró szakkörünk gyalogtúráin való részvétel is a testi nevelést szolgálják.

A tisztaság megkövetelése egyik alapvető feltétele e területnek.

Fontos, hogy ismerje teste alapvető funkcióját, elfogadja és szeresse ahogyan kinéz, létfontosságú szerveinek a helyét meg tudja mutatni, s azt is tudja miért kell rá vigyázni.

Erkölcsei és közösségi nevelés:

Nagyon fontos területe ez az iskolai munkánknak. A játékban, a rendezvények során, a kirándulásokon, táborokon és a mindennapjainkban igyekeznünk kell továbbra is felhívni a figyelmet az egymás iránti felelősségre, szeretetre, éreztetni azt, hogy a közösség nemcsak korlátoz, hanem meg is véd. Aki nem tartja be az alapvető normákat, az bizony nem érzi jól magát, kénytelen lesz rájönni, hogy egyedül nem jó. Igyekeznünk kell következetesen visszaszorítani az önzést, a gyengébbeken való uralkodást, a durvaságot. Lehetőleg a meggyőzés erejével. Továbbra is a fő törvény, hogy jóvá lehet tenni az elkövetett hibákat.

Fontos az állandó jelenlét a gyermekek körében az udvaron, a folyosókon, a termekben, nem árt időnként az illemhelyekre is bekukkantani, mivel ott zajlik az iskolai „titkos élet”.

/Az ügyeletesség külön project szerint./

Az e területen kifejtett munkánkat a segítőkészség, az együttérzés, a humor és a közvetlenség kell, hogy meghatározza. Egységesen csak az alapvető értékek szerint járhatunk el, szeretet, megértés, partnerség.

A személyes példamutatás a legjobb erkölcsi nevelőeszköz.

A jó közösség kialakítása egy – egy csoportban közös élmények segítségével – nagyban segítheti minden nevelési terület eredményességét.

Szervezés:

A napközis programok szervezésénél továbbra is biztosítani kell a választhatóságot és átjárhatóságot a kollégák és a gyerekek számára is. Állandó programjaink legyenek sokrétűek, ahol úgy a kollégák, mint a gyerekek kibontakozhatnak. Mindenki a saját csoportja sajátosságait figyelembe véve szervezheti meg a munkáját. A közös tevékenységből azt választhatja megvalósításra, ami számára a legjobban megfelel.